

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa U. M.

przeciwko Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń SA w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 października 2011 r.,

zażalenia powódki

na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie trzecim i czwartym

wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 14 kwietnia 2011 r.,

- I. **zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 14 kwietnia 2011 r., postanowienie o kosztach instancji odwoławczej zmienia w ten sposób, że:**
 1. **odstępuje od obciążenia powódki opłatą od apelacji w całości,**
 2. **zasądza od pozwanego na rzecz powódki 1350 zł tytułem części kosztów zastępstwa prawnego,**
- II. **zasądza od pozwanego na rzecz powódki 1200 zł kosztów postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2011 r. Sąd Apelacyjny – na skutek apelacji powódki – podwyższył zadośćuczynienie ze 114 000 zł do 219 000 zł, oddalił apelację w pozostałej części, nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego od powódki z zasądzonego roszczenia 10 000 zł i od pozwanego 5 250 zł tytułem uzupełnienia opłaty od apelacji, nie obciążając nią powódki w pozostałym zakresie, i zasądził od powódki na rzecz pozwanego 2 700 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Orzekając o kosztach procesu za drugą instancję, Sąd przyjął, że powódka wygrała sprawę w instancji odwoławczej w około $\frac{1}{4}$ części (23%). W związku z tym na podstawie art. 100 k.p.c. koszty pozasądowe, które stanowi poniesiona przez strony opłata za czynności profesjonalnego pełnomocnika wynosząca 5 400 zł, stosunkowo rozdzielił i zasądził z tego tytułu – w ostatecznym rozrachunku – od powódki na rzecz pozwanego 2 700 zł ($5400 \times 2 = 10\ 800 \times \frac{3}{4} = 8100 - 5400 = 2700$). Rozstrzygnięcie o kosztach pozasądowych (nieuiszczona opłata od apelacji w wysokości 23 166 zł) zostało oparte na art. 113 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. 2010 r. Nr 90, poz. 594, dalej: „u.k.s.c.”). Ze względu na sytuację zdrowotną powódki Sąd uznał, że zachodzi w sprawie w rozumieniu art. 113 ust. 4 u.k.s.c. wypadek szczególnie uzasadniony i odstąpił od ściągnięcia należnej od powódki opłaty od apelacji w części przekraczającej 10 000 zł.

Zawarte w wyroku postanowienie o kosztach instancji odwoławczej zaskarżyła powódka w części obciążającej ją kosztami apelacyjnymi. Podniosła, że sytuacja życiowa i materialna uzasadnia nieobciążenie jej kosztami sądowymi w całości. Powołując się na art. 100 zdanie drugie k.p.c., zarzuciła, że nie powinna także ponosić kosztów pozasądowych, albowiem określenie należnej jej sumy zależało od oceny sądu. W konkluzji zażalenia wniosła o zmianę postanowienia w zaskarżonej części i odstąpienie od obciążenia jej kosztami sądowymi w całości, nałożenie na pozwanego kosztów pozasądowych i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 113 ust. 4 u.k.s.c. sąd może odstąpić od obciążenia kosztami sądowymi, które – jak w rozpoznawanej sprawie – na podstawie art. 113 ust. 2 pkt 1 u.k.s.c. podlegałyby ściągnięciu z zasądzonego na rzecz strony roszczenia. Wspomniane odstąpienie jest jednak dopuszczalne tylko w wypadkach szczególnie uzasadnionych. Decydujące znaczenie dla oceny, czy taki wypadek zachodzi mają te same kryteria, które uzasadniają odstąpienie od obciążenia strony kosztami procesu na podstawie art. 102 k.p.c. Zasadniczym kryterium, decydującym o odstąpieniu od obciążenia strony kosztami sądowymi, są zatem względy słuszności. Przytoczony przepis znajdzie zastosowanie, jeżeli okoliczności konkretnej sprawy mają charakter szczególny, wyjątkowy. Taka sytuacja może wystąpić w sprawach o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, w których nierzadko dochodzi się – na skutek subiektywnej oceny szkody – roszczeń w szerszym rozmiarze niż usprawiedliwiony obiektywną oceną okoliczności sprawy. W konsekwencji dochodzi do częściowego oddalenia powództwa, a kosztami należnymi od nieuwzględnionej części roszczeń nie można obciążyć przeciwnika strony zwolnionej od kosztów sądowych.

Z dokonanych w sprawie ustaleń wynika, że obrażenia doznane przez powódkę na skutek wypadku komunikacyjnego, któremu uległa w wieku 24 lat jako pasażerka samochodu, spowodowały 100% trwałe inwalidztwo. Poszkodowana jest przykuta do łóżka, nie ma z nią kontaktu słownego, nie reaguje na bodźce zewnętrzne, wymaga całodobowej opieki. Została całkowicie ubezwłasnowolniona. Ma kilkuletniego syna. Jej mąż jest rencistą. Poszkodowana przed wypadkiem zarabiała około 900 zł miesięcznie.

Mając na względzie charakter uwzględnionych roszczeń, (ich celem jest zrekompensowanie szczególnie ciężkich skutków wypadku), sytuację życiową i majątkową poszkodowanej, należało uznać, że zachodzący w sprawie w rozumieniu art. 113 ust. 4 u.k.s.c. wypadek szczególnie uzasadniony stanowi podstawę – jak trafnie podniesiono w zażaleniu – do odstąpienia od obciążenia powódki należną od niej opłatą od apelacji w całości. W okolicznościach sprawy

przeciwko jedynie częściowemu odstąpieniu od obciążenia powódki wspomnianymi kosztami przemawiają względy słuszności.

Zgodnie z art. 100 k.p.c. w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczonej części swego żądania albo gdy określenie należnej sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. W orzecznictwie wyjaśniono, że jeżeli zachodzą przesłanki przewidziane w art. 100 zdaniu drugim k.p.c., to sąd wkładając na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów procesu, zasądza od niej na rzecz jej przeciwnika tylko należne koszty procesu, nie zasądza natomiast od przeciwnika tych kosztów, które przy stosunkowym rozdzielaniu należałyby się drugiej stronie. W takim przypadku zatem pozwany zwraca powodowi należne mu w sprawie koszty procesu od uwzględnionej części powództwa, nie może natomiast żądać od powoda kosztów procesu od części oddalonej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 1969 r., ICR 186/69, niepubl.).

Skarżąca trafnie zarzuciła, że rozstrzygnięcie o kosztach z tytułu opłaty za czynności pełnomocników procesowych stron w instancji odwoławczej należało w sprawie oprzeć na art. 100 zdanie drugie k.p.c., albowiem określenie należnej sumy z tytułu roszczeń dochodzonych w apelacji zależało od oceny sądu. To oznacza, że powódce od pozwanego przysługuje zwrot należnych kosztów z tytułu opłaty za czynności adwokata w instancji odwoławczej (5 400 zł) jedynie w części odpowiadającej ułamkowi, w jakim została uwzględniona apelacja (1/4). Polegające zasądzeniu od pozwanego na rzecz powódki koszty wynoszą więc 1 350 zł ($\frac{1}{4}$ z 5 400 zł).

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia (art. 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 98 k.p.c. w związku z art. 394 § 3, 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).